

V. Makina Tasarım ve İmalat Teknolojileri Kongresi Konya'da yapıldı...

STRATEJİK BİR HAMLE GEREKLİ

V. Makina Tasarım ve İmalat Teknolojileri Kongresi'nin açılışında konuşan MMO Başkanı Emin Koramaz, özgün ürün yaratabilmenin makina imalat sektörünün hedeflerinin başında yer alması gerektiğini, bunun için de sektörün teknoloji düzeyini yükselten bir aşamadan geçmek zorunda olduğunu savunarak, "Yüksek katma değerli ürün için stratejik bir hamle gereklidir. Hükümet sektöre yönelik mutlaka 'özel bir teşvik paketi'ni devreye sokmak zorundadır" dedi.

Makina Mühendisleri Odası adına Konya Şube'nin sekreteryasında, Makina Tasarım ve İmalat Teknolojileri Kongrelerinin beşincisi, 17-18 Ekim 2009 tarihlerinde, Konya Rixos Hotel Konferans Salonu'nda yapıldı. Kongre; makina tasarım ve imalat teknolojileri alanındaki ilerlemelerin izlenmesi, ülkemizde yaşanan sorunların ortaya konularak çözüm yollarının bulunması için tartışma ortamının yaratılması ve deneyimlerin paylaşılması amacıyla düzenlendi.

Kongrede, bilimsel ve teknolojik

gelişmeler ulusal ve uluslararası boyutları ile ele alınarak, makina imalat sanayi sektöründe ülke gündemindeki gelişmeler ve etki boyutları işlendi, sorunlar tartışıldı. Yaklaşık 650 bilim adamı, Oda üyesi ve sanayicinin katılımı ile gerçekleştirilen etkinlikte, 10 oturumda 42 bildiri sunuldu. Sunulan bildirilerin yanı sıra dünyayı ve Türkiye'yi etkileyen küresel ekonomik krizin ülke sanayisine yansımalarının ele alındığı "Küresel Ekonomik Krizin Türkiye'ye Yansımaları" başlıklı bir açılış oturumu düzenlendi. Kongrede; "Makina Tasarım ve İmalatında Değer Analizi", "Makina İmalat Sanayiinde Fason Üretimden Marka Üretimine Geçiş Sürecinde Teşvik ve Patent Çalışmaları" ile "Teknoparklarda İnovasyon ve AR-GE

Teknolojileri Geliştirme Faaliyetlerine Yönelik Muafiyet ve Destekler" konularında eğitimler yapıldı. Kongre kapsamında ayrıca "Gelecek İçin Fasona Değil Teknolojiye" başlığı altında bir de panel gerçekleştirildi.

İki gün süren kongrenin açılış konuşmaları MMO Konya Şube Başkanı İsmail Özkarakaya ve MMO Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz tarafından yapıldı.

İsmail ÖZKARAKAYA

Kongrenin açılış konuşmasını yapan MMO Konya Şube Başkanı İsmail Özkarakaya, sanayinin gelişmesine öncülük eden makina imalat sektöründe tasarım ve teknolojik gelişmelerin çok önemli bir rol oynadığını ifade etti. Sanayicilerin yurt dışındaki rakipleriyle rekabet edebilmeleri için bu gelişmelerin yakından takip edilmesinin ve uygulanmasının hayati öneme sahip olduğunu savunan Özkarakaya, dünyanın ve Türkiye'nin ekonomik kriz ile sarsıldığına dikkat çekerek, "Global

"ÜLKE GÜNDEMİ ÜRETMEK OLMALI"

ekonomik krizden etkilenen işletmelerimizin katma değer zincirinde aldıkları pay gittikçe azalmakta, kâr marjları düşmektedir. Birçok büyük işletmenin kapandığı, birçok işletmenin küçülme politikalarına yöneldiği, işçi çıkarmaların had safhada olduğu bu dönemde ülkemizin gündemi üretmek olmalıdır. Makina imalat sektörü imalat, inşaat, madencilik, ulaştırma alanlarına yönelik pek çok ürünün ve hizmetin gerçekleşmesini sağlayan makina aksamının yapımını sağlamaktadır. Üretim yöntemleri ve sektör ürünlerinin kullanım alanları, yüksek teknolojileri zorlu kılmaktadır. Dolayısıyla kalifiye iş gücü ve mühendis istihdamı oranı yüksektir" diye konuştu.

Makina imalat sektörünün ayakta durma amacıyla yenilikçi düşüncelerin ve uygulamaların arayışı içinde olduğunu vurgulayan Özkarakaya, teknoloji geliştirilmesinin ve AR-GE faaliyetlerinin sektörün güçlü

yanlarının dikkate alınarak kullanımının günümüzde daha da önem kazandığını savundu. Bu amaç doğrultusunda, bu dönem beşincisi düzenlenen Makina Tasarım ve İmalat Teknolojileri Kongresi'nde sanayicilerin sorunlarının çözülmesi için projeler üretileceğini ve Konya'da lokomotif sektör yapılanmasının temelinin oluşturulacak fikirlerin oturumlarda izleyicilere sunulacağını kaydetti. Özkarakaya, daha önce düzenlenen kongrelerde olduğu gibi bu etkinlikte de amacın makina tasarım ve imalat teknolojileri alanındaki ilerlemelerin izlenmesi ve deneyimlerin paylaşılması, makina imalat sektöründe ülkemizde yaşanan sorunların ortaya konularak çözüm yollarının oluşturulması için tartışma ortamının yaratılması olduğunu dile getirerek, "Makina Mühendisleri Odası bu amaçlara yönelik olarak bu konuda bilgi ve deneyim sahibi tüm üye, uzman ve bilim adamlarına ulaşmayı ve onların katkı ve katılımlarını sağlamayı hedeflemiştir" dedi.

"HÜKÜMET ÖZEL BİR TEŞVİK PAKETİNİ DEVREYE SOKMAK ZORUNDA"

Kongrede açılışında konuşan MMO Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz, Oda'nın uzmanlık alanlarıyla ilgili tüm dallarda olduğu gibi makina tasarımına ve imalat teknolojilerine yönelik on yıldır kongreler düzenlediğini, sonuç bildirimlerinin ve sunulan bildirimlerin bant çözümlerinin kitaplaştırılarak kamuoyuna ve ilgili mercilere sunulduğunu, bunun dışında konu ile ilgili bir dizi kitap ve rapor yayımlandığını ifade etti.

"Sanayi Bir Dönüm Noktasının Eşiğinde"

Dünya çapındaki krizin ülkemize

yansımalarıyla Türkiye ekonomisinin yapısal sorunlarının, makina imalat sanayisine de uzanan bir şekilde iç içe geçtiğini belirten Koramaz, "Kriz koşulları ile birlikte ele alındığında ülkemiz sanayisi, gerçekte tarihsel bir yapılanma ve dönüm noktasının eşiğindedir" dedi. Koramaz, sanayinin on yıllardır çeşitli evrelerden geçerek, iktidarlara, dünya ve ülke konjonktürüne, IMF, Dünya Bankası, Gümrük Birliği, Avrupa Birliği, Dünya Ticaret Örgütü tarafından belirlenen politikalara bağlı olarak önemli dalgalanma

Emin KORAMAZ

ve krizlerin içinden geçtiğini vurguladı. Özellikle 24 Ocak 1980 kararları ile başlayan süreçte sübvansiyonların büyük ölçüde kaldırıldığını, KİT yatırımlarının durdurulduğunu, büyük ölçekli sanayi kuruluşlarının özelleştirildiğini, sabit sermaye yatırımlarında gerileme yaşandığını, Gümrük Birliği hedefleri doğrultusunda tüm sektörlerde korumacılığın asgariye indirildiğini, Türkiye sanayisinin eşitsiz koşullarda küresel rekabete açıldığını kaydeden Koramaz, “Bu süreçte öz kaynaklardan çok ithal kaynaklar girdi olarak kullanılmış, küresel güçlerin dayattığı iş bölümü ile fason üretim ve taşeronlaşma egemen kılınmış, kaynak tahsisinin iç ve dış piyasalar yoluyla sağlandığı bir sanayi modeline geçilmiştir. Ülke ekonomisi cari açığını dış borçla kapatın, sıcak para akışına mahkûm, yüksek cari açık, yüksek dış borç ve süreklileşmiş işsizliğe dayalı kırılmalı ve sürekli kriz tehdidi altında bir yapıya büründürülmüştür” diye konuştu.

İç Pazar Talebinin Yarısı İthal Makinalarla Karşılıyor

Türkiye’de bilim, teknoloji ve sanayi politikalarındaki bu çarpıklığın ve yönelimin doğal olarak makina imalat sanayisine de birebir yansdığı, sektörün dışa bağımlı bir hüviyete büründürüldüğünü vurgulayan Emin Koramaz, yerli üretimde yüzde 61 oranında ithal girdi kullanıldığını açıkladı. “Bu nedenle kriz öncesi son on yılda ihracat rakamları büyümesine karşın ihracatın artışı, ithalatı da artırmıştır” diyen Koramaz, bu sektörün diğer sektörlerden farkının her aşamada projelendirme, mühendislik ve AR-GE tasarımlarını gerektirmesi olduğuna dikkat çekti. Bu alanlara yeterli kamu desteklerinin verilmemesi nedeniyle ihracatın büyük oranda katma değeri düşük konvansiyonel genel makinalar ve aksesuarlarla sınırlı kaldığını bildiren Koramaz şöyle konuştu: “Yüksek katma değerli ürünler makina ihracatı

içinde yüzde 11’i aşmamaktadır. Bazı makinalarda ise fason çalışma sürdürülmektedir. Özel amaçlı katma değeri yüksek makinalara yönelik 2007-2008’de yüzde 16 oranında artmış ise de iç pazar talebinin yüzde 52’si ithal makinalarla karşılanmaktadır.”

Makro Ekonomik Göstergeler Gerilemeyi Belgeliyor

Ülke ekonomisindeki bu yapısal sorunların dünya ölçeğindeki krizden en olumsuz etkilenen ülkelerin başında gelmemize neden olduğuna dikkat çeken Emin Koramaz, krizle birlikte birçok iş yerinin kapandığını, sadece bir yıl içinde bir buçuk milyon kişinin işsiz kaldığını söyledi. Makro ekonomik göstergelerin tüketim, yatırım, ihracat, ithalat, Gayri Safi Yurt İçi Hasıla ve net dış kaynak alanlarında bariz gerilemeler yaşandığını gösterdiğini işaret eden Koramaz, 2009 üçüncü çeyrek sonuçları tahminine göre ekonomide yüzde 9 oranında bir küçülmenin gerçekleşeceğini ve yıllık küçülmenin ise yüzde 6,5’i bulmasının öngörüldüğünü dile getirdi.

KOBİ’ler Sorunlarıyla Başbaşa Bırakıldı

Makina imalat sanayi toplam üretim hacminin Ağustos 2008 ile Ağustos 2009 arasında yüzde 35,1 düzeyinde azaldığına dikkat çeken Koramaz sektöre yönelik şu açıklamalarda bulundu: “Sektörün ihracatında 2009 yılının ilk yedi ayında yüzde 29,7 civarında bir düşüş yaşanmıştır. Makina İmalatçıları Birliği anketine göre, MİB üyelerinin yüzde 54,5’i eleman çıkarmış, yüzde 93,1’inin siparişlerinde azalma yaşanmış ve çoğu küçük ölçekli olan birçok firma kapanmış ya da faaliyetini durdurmuştur. Krizin başlamasından altı ay sonra yapılan yasal düzenlemeler yalnızca otomotiv ve madeni eşyada stokları eriterek günü kurtarmış, yetersiz teşvik uygulamalarına ilişkin Tebliğ ise çok geç yayımlanmıştır. Tebliğ makina imalat sektörüne özel bir yarar sağlamamış; üretici sanayiciye değil,

ithalatçı stoklarının erimesine yardımcı olmuştur. Zira mevzuat, 50 milyon TL yatırım yapılması durumunda büyük ölçekli yatırım desteklerinden yararlanılmasına olanak tanımaktadır. Oysa sektördeki hâkim yapı KOBİ ölçeğidir. Bu firmalar günlük üretim, pazarlama ve finansman sorunlarıyla boğuşmaktadır. Yatırım ve işletme sermayesi için ucuz krediye ihtiyaçları vardır. Tüketime daraldığı bir ortamda 'küçülmek' ya da 'yeni bir alanda üretim yapmak' olanağından yoksundurlar. İhracatın düşmesi, bu firmaların 'ayakta kalabilme' veya 'yeni pazarlara yönelme' gibi bir ikileme mücadelesi getirmektedir. Dolayısıyla, krizden sağlıklı çıkmak ve yeni bir strateji ile olumlu bir yapılaşmaya gitmek giderek olanaksız hale gelmektedir.”

“Türkiye’nin Önünde Tek Seçenek Var”

Yatırım indirimi uygulamasına Avrupa Birliği’ne uyum gerekçesiyle son verildiğini bildiren Emin Koramaz, AR-GE ve inovasyonun yoğun olması gereken bu sektörde işletmelerin güncel sorunlarının altından kalkamadıklarını ve kendi geleceklerine yatırım yapmaktan yoksun kaldıklarını vurguladı. Planlı yatırımın, yerli üretimin teşvikinin, özgün üretimin ve yeni bir destek sisteminin gerektiğini savunan Koramaz, sorunların çözümüne yönelik şu önerileri dile getirdi: “Bizce çözüm yolu çok açıktır ve Türkiye’nin önünde gerçekte tek seçenek bulunmaktadır. Bunun için bu ülkeyi yönetenler her şeyden önce bütün bu olumsuz gidişin nedeni olan dışa bağımlı ve küresel sermaye güdümlü politikalarından vazgeçmelidir. IMF ve DB gibi uluslararası finans kuruluşlarının dayattıkları 'yapısal uyum ve istikrar programları' reddedilmelidir. Yatırımlar artırılmalı, özelleştirme uygulamalarıyla devletin küçültülmesi saplantısından vazgeçilmeli, ithalat politikaları gözden geçirilmeli, yerli yatırımcı özendirilmeli ve korunmalı, katma değeri yüksek ileri teknoloji

isteyen alanlarda yapılacak yatırımlar desteklenmeli, devletin ekonomideki yönlendiriciliği artırılmalı, planlama yönelimi benimsenmelidir. Eksenine insanların mutluluk ve refahını, sosyal devlet anlayışını oturtan, öz kaynak ve birikimlerimize, bilim ve teknoloji politikalarına dayalı bir sanayileşme ve kalkınma planı uygulamaya konulmalıdır. Böylesi bir plan eşliğinde üretim, yatırım, küçük ve orta boy işletmeler ile sosyal kesimlere dönük ivedi bir ekonomik, sosyal destek programı hayata geçirilmelidir.”

Teşvik Paketi Devreye Sokulmalı

İmalat sanayisinin krizi aşması için geçici önlemlerin, vergi muafiyetlerinin, teşvik uygulamalarının yeterli olmadığı için altını çizen Koramaz, “Öncelikle sanayinin fason yapısının değiştirilmesi gerekmektedir” dedi. Yeniden yerli girdi oranını artıran, kredi mekanizmasını KOBİ'lere yönelik olarak yaygınlaştıran, istihdamı ön plana çıkaran ve bölgelere göre kapsamlı kalkınma planı geliştiren bir stratejinin yürürlüğe konulması gerektiğini vurgulayan Koramaz, sektöre teşvikler, krediler ve AR-GE teknoloji platformu desteklerini

kapsayan yeni bir destek sisteminin getirilmesi ve sektörün dışarıdaki rekabet gücünün sürdürülmesi gerektiğini savundu. “Özgün ürün yaratabilmek sektörün hedeflerinin başında yer almalıdır” diyen Koramaz, sektörün teknoloji düzeyini yükselten bir aşamadan geçmek zorunda olduğunu kaydederek şöyle konuştu: “Yüksek katma değerli ürün için stratejik bir hamle gereklidir. Hükümet sektöre yönelik mutlaka 'özel bir teşvik paketi'ni devreye sokmak zorundadır.”

Yeni Bir Fırsat Yaratılabilir

Önümüzdeki dönemde yatırım olanaklarının daha da daralacağı ve işletme sermayesi ihtiyacının büyüyeceği uyarısında bulunan Emin Koramaz, kredinin iç finansmana yönelik olacağını, özellikle işletme ve ihracat prefinansman kredilerine talebin büyüyeceğini işaret etti. Eximbank kredilerinin bu açıdan büyük önem kazandığına dikkat çeken Koramaz, bu durumun acilen bir “düşük faizli kredi paketi” ile çözümlenmesi gerektiğini bildirdi. Mevcut durumda ithalatın daralmasıyla ara malların ithalatının da azaldığını, bu durumun belki yeni bir fırsatı da beraberinde getireceğini

işaret eden Koramaz, “Makina sektörü 'ara mal' üretimi yapacak kuruluşları ve yan sanayi ile yeniden yapılanma başarısını gösterirse gelecekte ithal girdilerde dışa bağımlılık oranını yüzde 40-50'lere kadar indirebilir. Böylece hem katma değeri yüksek ürünler artabilecek hem de yeni istihdam alanları açılacaktır. Sektör AR-GE ve inovasyon çalışmalarını hızlandırmalı, daha çok proje üretebilmeli; AR-GE payı yüzde 11,2'ye yükseltebilecek şekilde desteklenmelidir. Sektörün özel makinalara yönelik AR-GE çalışmaları hızlandırılmalı, ihracat içinde yüksek katma değerli ürünlerin payı artırılmalıdır. Böylece kriz sürecinde yeniden planlama ve yapısal bir değişime girmek mümkün olabilecektir” diye konuştu. Sektörün TÜBİTAK desteğiyle entegre bir çalışmayı geliştirebileceğini savunan Emin Koramaz, AR-GE teknoloji platformunun gerçekleştirilmesinin mutlaka gündeme getirilmesi gerektiğini vurgulayarak, “Çıktılardan birlikte yararlanmak ve yüksek katma değer üretecek bir ürün yelpazesine yönelmek, bu dönemde makina sanayinin önünde durmaktadır” diye konuştu.

MAKİNELER DURUYOR İŞSİZLER ORDUSU BÜYÜYOR

“Küresel Ekonomik Krizin Türkiye'ye Yansımaları” oturumunda işsizlik rakamlarına dikkat çekildi...

Kongrenin açılış oturumunda konuşan Prof. Dr. Aziz Konukman, mühendislerin inanılmaz şekilde işçileşme süreci yaşadığı bir döneme doğru gidildiği uyarısında bulunurken, ILO kayıtlarında mühendislerin çalışan yoksullar konumunda olduklarını ifade etti. Oturumun diğer konuşmacısı Hüseyin Üzülmaz ise talep daralmasının faizlerin düşmesine

neden olduğunu, talep düşmesinin de makinelerin durması anlamına geldiğini savunarak, 2008 yılında yüzde 11 olan işsizliğin Şubat 2009'da tarihi rekorları alt-üst ederek yüzde 16,1'e ulaştığını açıkladı.

Kongrenin “Küresel Ekonomik Krizin Türkiye'ye Yansımaları” başlığı altında yapılan açılış oturumunun başkanlığını

Yrd. Doç. Dr. Mete Kalyoncu yaptı. Oturuma Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Aziz Konukman ile Konya Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Hüseyin Üzülmaz konuşmacı olarak katılarak, krizin Türkiye'ye etkilerini değerlendirdiler.

Prof. Dr. Aziz KONUKMAN

Kapitalizm var olduğu sürece krizlere alışacağımızı söyleyen Prof. Dr. Aziz Konukman, krizin kapitalist sistemin

“DÜNYA BANKASI'NIN YOKSULLUĞA BAKIŞIYLA AKP'NİNKİ AYNI”

içinde var olan bir şey olduğunu kaydetti. Kapitalizmin ilahının kâr olduğunu vurgulayan Konukman, sosyal meseleleri çözmek için ya da sosyal devleti yaşatmak için var olan bir şey olmadığını, o nedenle de sermayenin yeşilinin, kırmızısının, mavisinin olmayacağını ifade etti. Kâr oranları düştüğünde krizlerin kaçınılmaz olduğunu ve kamunun göreve çağrıldığını belirten Konukman, kriz dönemlerinde kamulaştırmaların arttığına dikkat çekti. Bunlarla çözümede para ve maliye politikalarını devreye soktuğunu işaret eden Konukman, “O zaman Rosa

Luxemburg'un deyimiyle, düzeltici bir operasyon gerekiyor, savaşlar çıkıyor; Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Orta Doğu'da yaşanan BOP projesi. En son Ekim ayında kesinleşecek 2010 bütçesiyle ilgili Obama Bush'un savaş bütçesini inanılmaz bir şekilde yükseltiyor. Yani çok yakında, bu bölgede savaş riskleri çok ciddi olarak artacak. Bu, bölgesel başlayabilir, başladı bile zaten. Pakistan'da büyük çatışmalar oluyor ve dünya medyası ne yazık ki oradaki olayları görmezden geliyor. Bunlar gördüğümüz, yaşadığımız olaylar” diye konuştu.

Artık IMF'nin 2010 ile ilgili bir şey söyleyemediğini, çünkü rezil olacağını ifade eden Aziz Konukman, her üç ayda bir yaptıkları makro projeksiyonları gözden geçirdiklerini, en fazla gidebildikleri, öngörü yapabildikleri yerin 2009 olduğunu savundu. Alt sektörlerle hiç girmediklerine dikkat çeken Konukman, inanılmaz varsayımlar olduğuna vurgu yaparak şöyle konuştu: "Hele sınıflar varsa, sınıfları nasıl durduracağız? 'Sen sakın sesini çıkartma' gibi bir durum olmuyor. Çünkü kapitalist sistem canlı, dinamik ilişkiler üzerinden inşa edildiği için onları durdurmak mümkün değil. O zaman krizin nereye gideceğini, ne olacağını öngörebilmek kesinlikle bugünden mümkün değil. Deprem uzmanlarıyla ekonomi uzmanları aynı pozisyonda. Onlar sadece fay hatlarını gösterebilirler; ama 'Şu gün kırılacak' deme şansları pek fazla yok."

"Baldırı Çıplağın Ne Yapacağı Belli Olmaz"

IMF'nin kötü polis, Dünya Bankası'nın iyi polis rolüne soyunduğunu vurgulayan Aziz Konukman, 1990'lı yıllarda yoksullukla mücadele için "Yoksulluğu Yönetme Projeleri"nin yaşama geçirildiğini, dini inanç sistemlerinin de bu mantıkla hareket ettiğini ifade ederek, şu açıklamalarda bulundu: "Yaşanılan dünyada yoksul olacak ki, adama şunu diyeceksin; 'Bak

çalışmazsan, bunun gibi olursun.' Ona mutlaka diyalektik zıtlığını göstereceksin. IMF ve Dünya Bankası da öyle bir yoksulluk olacak; ama yönetilecek bu. Çünkü yönetilmezse, baldırı çıplağın ne yapacağı belli olmaz. Sosyal devlet, işçi sınıfının doğrudan mücadelesinin bir ürünü değildir; sosyal devlet, metropol ülkelerdeki burjuvazinin, Sovyet tehdidini düşünerek, yani *'Bu tür hakları vermezsek, vahşi kapitalizme gidersek, ola ki bunlar yarın komünist partilere girerler ve bu sistemi yıkarlar. Bunlara sosyal haklar tanıyalım'* düşüncesiyle gündeme getirildi. Sermaye birikim modeli, sosyal devletle örtüşüyordu. Bu modelin öyle bir derdi de yok. Bu modelin, sosyal devlet değil, sosyal ihanet sistemiyle uyumu var. Onun için mesela, AKP'nin iktisat politikalarının, bu yeni dünya düzeniyle çelişen hiçbir tarafı yok. AKP'nin iktisat politikaları, yeni dünya düzeniyle inanılmaz örtüşen bir şey; yani Dünya Bankası'nın yoksulluğa bakışıyla AKP'nin yoksulluğa bakışı aynı. İkisi de yönetmek istiyor. Biri bunu sadaka sistemiyle yapıyor, öbürü projeler sistemiyle. Çok da güzel yapıyor, 'Yurttaşlık bilmem ne projesi' gibi projelerle yapıyor. Kimin parası; benim param. Benim paramla, *'Toplumsal riskleri patlama noktasına getirmeyelim'* diye yapıyor bunu."

"TMMOB Sendikayla Karıştırılmamalı"

Mühendislerin inanılmaz şekilde işçileşme süreci yaşadığı bir döneme doğru gidildiği uyarısında bulunan Prof. Dr. Aziz Konukman, çoğunluğun emekçileştiğini, daha da vahiminin ILO kayıtlarına girdiği şekliyle çalışan yoksullar konumunda olduklarını savundu. Çıkış yolunun TMMOB'de etkin üyelik süreçlerini hayata geçirmek olduğunu vurgulayan Konukman, "İstersen üye ol, istersen olma" gibi bir şeyin olamayacağını, bir meslek örgütü olması nedeniyle üye olmak gerektiğini ifade etti. "Bu duruşu sağlam göstermek lazım; üyelik eksikliği varsa, onu doldurmak lazım" diyen Konukman, TMMOB'nin sendikayla karıştırılmaması gerektiğini işaret ederek şöyle konuştu: "TMMOB'nin etkinliklerine giderim, *'Hocam, bizim maaş zamlarında TMMOB hiç rol oynamıyor'* der arkadaşlar. Sendika değil TMMOB. TMMOB'de işveren de var, patron pozisyonunda olan adam da var. Bir kere olması, gerçekleşmesi mümkün olmayan hedefleri TMMOB'nin önüne koymayalım. Bu çok önemli. O zaman ne yapacağız? Bir; işçi sınıfının bir unsuru olduğunu göreceğiz. Nitelikli emek bu ülkenin ihtiyacıdır. Bunun bir parçası olduğunu bilecek, örgütlenecek, örgütlü olacak ve IMF programlarının bir çözüm yolu olmadığını söyleyecek. Sokaklara çıkacak, meydana inecek, haykırarak."

Hüseyin ÜZÜLMEZ

Oturumun ikinci konuşmacısı Konya Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin Üzülmöz ise ekonomik krizin ilk olarak Türkiye'de çıkmamasına karşın ihracatı en fazla düşen beş ülkeden birisinin Türkiye olduğunu açıkladı. Makina ihracatının Ocak-Ağustos döneminde yüzde 28,9 oranında azalarak 5,1 milyar dolar olduğunu söyleyen Üzülmöz, Eylül ayı itibarıyla enflasyonun yüzde 5,2'ye düştüğünü belirterek, "Enflasyon tüketimdeki azalmaya bağlı olarak düşmektedir ve unutulmamalıdır ki sıfır tüketim sıfır enflasyonu getirir" dedi. Krizin derinliğinin ekonomideki kapasite kullanım oranı, sanayi üretimi, ihracat ve istihdam verileri ile açık bir şekilde ortaya çıktığına dikkat çeken Üzülmöz, Türkiye'nin 2009 yılı ilk altı ayında yüzde 10,6 oranında küçüldüğünü, küçülmede özel sektör yatırımlarının yüzde 30 azalmasının etkili olduğunu vurguladı. "Yatırımlardaki daralmayla birlikte kamu sektörünün makine teçhizat alımı da yüzde 20,7 oranında azalış gösterdi" diyen Üzülmöz şu noktalara dikkat çekti: "Ekonominin belkemiği olan sektörlerden imalat sanayi yüzde 10,8; inşaat yüzde 13,4; ticaret yüzde 15,4; ulaştırma yüzde 7,1 oranında daraldı. İhracatta yıl sonu için hedeflenen 100 milyar TL'lik hedefe ulaşmak zor görünüyor. Ocak-Ağustos döneminde yıllık ihracatımız yüzde 30 oranında

"REEL SEKTÖR OKSİJENSİZ KALİYOR"

azalarak 64,6 milyar olmuştur. İthalat ise Ocak-Ağustos döneminde yüzde 39,8 oranında azalarak yıllık 87,5 milyar dolar olmuştur. İhracatımız ortalama yüzde 30 oranında daralırken ithalatımız ise yüzde 40 seviyesinde daraldı. İhracat ve ithalatın düşmesi dış ticaret açığını azaltmıştır."

"Kapasite Kullanım Oranları Düşüyor"

Türkiye'nin ihracatta en büyük pazarının Almanya, ithalatta ise Rusya olduğunu ifade eden Üzülmöz, küresel krizin en büyük ticari ortak olan Avrupa Birliği ülkelerine yönelik ihracatı yüzde 47'ye düşürdüğünü belirtti. Cari açığın Ağustos ayı itibarıyla önceki yılın aynı ayına göre yüzde 104 artarak 127 milyon dolar fazla verdiğine dikkat çeken Hüseyin Üzülmöz, "Cari açığı bu gelişme bize yatırımın olmadığını göstermektedir. 2008 Temmuz ayından itibaren düşme eğilimine giren sanayi üretimi, 2009 yılı Şubat ayında 84,8 ile en düşük seviyesini gördü ve 2009 yılı Ağustos ayında yüzde 6,3'lük bir düşüş göstererek 104,2 oldu. Kapasite kullanım oranlarında da önceki yıla göre düşük seyir devam etmektedir. Bu oran Eylül ayında 70,1 oldu. Düşüşün nedeni talep yetersizliğidir. Bu oranlar bize kriz döneminde iç pazarda yoğunlaşma olduğunu göstermektedir" dedi.

"Dış Borçlanmanın Yüzde 65'i Özel Sektörün"

Türkiye'nin borç stokunun Ağustos ayı itibarıyla yıllık 285 milyar dolar olduğunu açıklayan Üzülmöz, iç piyasadan 211,7 milyar dolar borçlanıldığını ve iç borcun toplam borç içindeki payının ise yüzde 74,3 olduğunu kaydetti. Dış borcun ise 73,3 milyar dolar ile toplam borç içinde yüzde 25,7'lik paya sahip durumda olduğunu belirten Üzülmöz, krizle birlikte iç borçların toplam borç

içindeki payının yükseldiğini, dış borçların oranının ise düştüğünü işaret ederek şöyle konuştu: "Yani krizde; daha çok yerel kaynaklardan borçlanma yoluna gidilmiştir. Böylece sanayicilerin kullanacağı kaynakları devlet kullanmış oldu ve bankalar da özel sektöre verdiği kredileri kısıtı. Toplam dış borçlanmanın yüzde 29'u kamu tarafından yapılırken, yüzde 65'i özel sektör ve yüzde 6'sı da Merkez Bankası tarafından yapıldı. Yani kriz döneminde, toplam dış borçlanmanın yarısından fazlası özel sektör tarafından gerçekleştirildi. Krizle birlikte daralan talebi canlandırmaya yönelik olarak teşvik paketleri açıklayan Hükümet, uzun süredir başarmaya çalıştığı mali disiplinden feragat ederek bütçedeki açıklara izin vermiştir. Krizde vergilerin tahsilatında yüzde 26 oranında azalma olmuştur. Dünya ve Türkiye krizi yaşamaya devam ederken Merkez Bankası da faizleri indirmeye devam ediyor."

Reel Sektör Boğuluyor

Krizin etkilerinin görüldüğü 2009 yılı başında yüzde 15 seviyelerinde olan faizin son olarak Eylül ayında yüzde 7,25 düzeyine düşürüldüğünü belirten Üzülmöz, "Tarihin en düşük faiz oranlarını yakalamamıza rağmen reel sektör oksijensiz kalmaya devam etmektedir" dedi. Faizdeki düşüşün nedeninin talep daralması olduğunu ve talep daralmasının da işlerin, yani makinelerin durması anlamına geldiğini savunan Üzülmöz, 2008 yılında ortalama yüzde 11 olan işsizliğin Şubat 2009'da tarihi rekorları "alt-üst ederek yüzde 16,1 olduğunu kaydetti. İşsizliğin yurt içi talepte toparlanmanın hızını kesebilecek önemli risk olarak görüldüğünü vurgulayan Hüseyin Üzülmöz, "Her krizin bir yumuşak karnı vardır. 1994 krizinde döviz, 2001 krizinde faiz bu krizde de işsizlik kırılma noktası olmuştur" diye konuştu.

TEK SEÇENEK AR-GE'YE YATIRIM

Kongrenin birinci günü “Gelecek İçin Fasona Değil Teknolojiye” başlığı altında yapılan panelin başkanlığını Kongre Düzenleme Kurulu Üyesi S. Melih Şahin yaptı. Panele konuşmacı olarak TÜBİTAK TEYDEB'den Dursun Çiçek, Orta Anadolu Makine ve Aksamları İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkan Vekili Kutlu Karavelioğlu, ENKOMAK A.Ş'den Orhan Mücahit, FRİTERM A.Ş'den Metin Duruk katılarak, makina imalat sanayisinin bugünkü durumunu ve geleceğini tartıştılar.

“AR-GE YAPMAK ZORUNLU”

TÜBİTAK Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB) Makina, İmalat Teknolojileri Grubu (MAKİTEG) Yürütme Komitesi Sekreteri Dursun Çiçek, bütün sanayi kollarının performansının son derece etkin çalışan makina sektörüne bağımlı olduğunu ifade etti. Makina sanayisinin gıda, sanayi, tekstil, mobilya, otomotiv, gemi inşa, malzeme, taşıma, tarım, inşaat, nakliye, kimya, tıbbi ekipmanlar, elektronik, uzay-havacılık, savunma sanayi gibi bütün önemli sektörleri ve verimliliğini etkilediğini savunan Çiçek, son yıllarda makina imalat sanayisinin Avrupa Birliği'nde öncelikli sektör olarak kabul edildiğini, rekabet gücünün korunmasına ve geliştirilmesine büyük önem verilen bir sektör konumunda olduğunu vurguladı. Türkiye'de makina imalat sanayisinde sınai mülkiyet haklarının korunmasına önem verilmesi gerektiğini, özellikle yeni geliştirilen ve rakiplerin imal ettiklerine göre belirli farklılıkları olan makinalar için mutlaka faydalı model tescillerinin yaptırılması ve patent alınması gerektiğini belirtti.

“Özgün Ürünlere Yönelmeli”

Fason üretimin firmalara imaj kaybettiğini işaret eden Çiçek, fason üretimin günümüz dünyasında tezgâhında bizzat kendisi çalışan 1-2 kişilik küçük işletmeler için kârlı olabildiğini; fakat günümüz rekabet ortamında kurumsal işletmelerin işletme maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle fason üretimde rekabet etmesinin mümkün olmadığını kaydederek şöyle konuştu: “Fason üretim ana faaliyet alanımız olamaz, ancak kapasite fazlalığını doldurabilecek bir yöntem olabilir. Fason üretici kriz ortamından en fazla etkilenen işletmecidir. Ürün sahibi kuruluşlar kriz ortamında ya yok pahasına üretim yaptırmakta ya da üretimi kendi işletmesine almaktadırlar. Fason üretimde ürüne sahip olunmadığı için, kâr marjımız ve pazarlık payımız çok düşük kalmaktadır. İşletmelerimizin fason üretim yerine katma değeri yüksek özgün ürünlere yönelmeleri gerekmektedir. Rekabet gücüne sahip olabilmek için kendi özgün patentli ürünümüzle markalaşmaya yönelmemiz gerekmektedir. Özgün ve katma değeri yüksek ürüne ancak AR-GE faaliyetiyle sahip olunabilir. Hazır teknolojiyi taklit etme veya alıp kullanma döngüsü

sadece ülkeye değil, bizatihi sanayiye pahalıya mal olmaktadır.” Teknoloji üretiminin ilk başta zor ve pahalı olduğunu; ama daha yüksek maliyetli bir gelecek kısır döngüsünden kurtaracağını savunan Dursun Çiçek, işletmelerin başarılarının tesadüfi olmaktan çıkacağını ve başarıların planlanarak gerçekleşeceğini ifade etti. Çiçek ayrıca, firmaların kendi ürünlerini tasarlamalarında ve üretim teknolojilerine sahip olmalarında AR-GE yapmanın zorunluluğunun bulunduğunu kaydetti.

“MAKİNA SANAYİ STRATEJİMİZ YOK”

Orta Anadolu Makine ve Aksamları İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkan Vekili Kutlu Karavelioğlu, üreticinin güçlü ve zayıf yanlarını bildiğini ve geliştirmek için destek beklediğini söyledi. Kullanıcının yerli makineye karşı direnç gösteren bir duruş sergilemediğini, gerekli adımların atılması durumunda kullanıcının yerli makine algısını yükseltmenin mümkün olduğunu savunan Karavelioğlu, bu alanda temelden yatırım yapılması gereken segmentin kamuoyu ve en çok da

öğrenciler olduğunu vurgulayarak şöyle konuştu: “Zira onlar gelecekte sektördeki hâkim kitle olacaklar. Finansal gücün zayıflığı, markalaşma ve kurumsallaşma yönünde değişmekte zorlanan mevcut firma yapısının gereken adımları atamaması, mevcut yasalar, koruma ve teşvik eksikliği gibi bütün bu engeller yüzünden yeni teknolojiyi bir türlü yakalayamayan, AR-GE'ye yatırım yapamayan yerli üretici, temelde bu nedenlerle başarılı ürünlerini pazarlama araçlarını belirleme ve bunlara ulaşma konusunda yetersiz kalıyor.”

“Teknoloji Geliştirmenin Altyapısı Devletçe Hazırlanmalı”

Sektörün gelişimini sağlayacak etkin bir makina sanayi stratejisinin bulunmadığını savunan Karavelioğlu, makina sektörünün sorun ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerin belirlenmesinin, bir yol haritası hazırlanmasının ve sürecin devlet politikalarıyla desteklenmesinin küresel rekabetçilik için elzem olduğunu altını çizdi. “Sektörel örgütlerin de içinde olacağı planlı bir çalışma dönemi, mevcut bilgilerin ve istatistiklerin bilgi kirliliği yaratmayacak şekilde konsolidasyonu, tarife ve kodlarda ISIC, GTIP, NACE gibi uygulama çeşitliliklerinin Avrupa Birliği'ne uyumlu şekilde indirgenmesi ve detaylı bir envanter bu sürecin unsurlarından olmalıdır” diyen Karavelioğlu, makina sanayisinin katma değeri en yüksek sektörlerden olmasına rağmen sermaye birikiminin yavaş, yatırım ve işletme fonlarının da sınırlı olduğunu kaydetti. KOBİ yapısının öz kaynakları kısıtlı ve teminatları sorunlu kıldığını ifade eden Karavelioğlu, fason üretim araştırma ve geliştirmenin ve teknoloji yükseltmenin önündeki en önemli engel olduğunu vurgulayarak, “Ancak kaynaklarını teknoloji geliştirmeye ayırıp, üretim için yan sanayi imkânlarını kullanmak da makine sektöründe geçerli ve kâr maksimizasyonu sağlayan, fon yaratan bir yaklaşımdır. KOBİ'lerin bu iki

fonksiyonu birlikte yürütmeleri mümkün olamayacağından, önce büyümek gerekir. Firmaların, işlev gördükleri pazarın olumsuz koşullarından etkilenmeden büyümeleri mümkün olamayacağına göre teknoloji geliştirmenin altyapısı devletçe hazırlanmalıdır” diye konuştu.

“YENİLENMEYEN, YENİLİR”

ENKOMAK A.Ş.'den Orhan Mücahit ise yurt dışı ile rekabet edilebilmesi için en az yurt dışı firmalar kadar kaliteli üretim ve kaliteli yedek parça sağlanması gerektiğine dikkat çekerek, kullandıkları bazı malzemelerin uygun kalitede olmaması nedeniyle ithal etmek zorunda kaldıklarını belirtti. Bunun da maliyetlerini arttırdığını ve rekabet şartlarının zorlaştığını kaydeden Mücahit, bu nedenle kendi yan sanayilerini kurmak ve tedarikçilerinin aynı kalite seviyesine gelmesi için çabaladıklarını söyledi. “Kısacası teknoloji aslında ortak sermayemizdir. Yeterli altyapıya sahibiz; fakat yeterli birliğimiz yok” diyen Mücahit, bunu sağlamaları gerektiğini savundu. “Yenilenmeyen, yenilir” sözünü anımsatan Mücahit, kendini yenilemeyen, yarattığı değerlere yenilerini eklemeyen ve ilerlemesi olması gerekenden yavaş olan firmaların zamanla durağanlaşacağını ve rakiplerine yenileceğini kaydetti. Sektördeki bölünmüşlüğü ve etik olmayan rekabet biçiminin firmaların birbirlerine engel olmasına ve birbirlerinin ayaklarını kaydırmasına yol açtığını belirten Mücahit, “Ortak akıl ve bilinç sağlanamıyor. Teknolojik eksikliğimizi sektörel birleşmelerle sağlayacağımız sermaye gücü sayesinde ve ortak AR-GE çalışmaları ile aşabileceğimizi düşünüyorum” dedi. Teknoloji yatırımı yaparken de mutlaka üniversiteler ve odalardan yardım alınması ve ihtiyaçların planlanarak doğru fizibilite etüdüleri yapılarak doğru projeler üretilmesi gerektiğini vurgulayan Mücahit, yenilikçiliğin farklı olmayı ve farklı düşünce becerisine sahip olmayı gerektirdiğini işaret ederek şöyle konuştu: “Bu

mihvalde yetişecek dogmatik değil, hür ve özgür düşünen beyinlere ihtiyacımız var. Bu beyinleri eğitim kurumları yetiştiriyor. Eğitim kurumlarının bu bilinçte eğitim vermeleri gerekiyor. Sektörel ortak AR-GE üstleri kurulmalı, meslek odaları, birlikler veya sektör temsilcilikleri bu üstlerin kurulmasına ön ayak olmalıdır.” Devlet desteklerinin sadece krizlerde verilmemesini, sürekli ve kalıcı olmasını isteyen Mücahit, teknolojik gelişmenin iş gücünün ihtiyacının azalması anlamına geldiğini; fakat aynı zamanda kalifiye iş gücü ihtiyacının artması anlamına geldiğini, bu nedenle kalifiye iş gücü ihtiyacının planlanarak gelecekte kendilerine gerekli elemanların yetiştirilmesine uygun politikaların benimsenmesinin ivedilikle uygulanması gerektiğini vurguladı.

“TEKNİK POTANSİYEL KULLANILMIYOR”

FRİTERM A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Metin Duruk ise yüksek tasarım teknolojisi, elektronik entegrasyonu, yazılım entegrasyonu, yüksek üretim süreç ve teknolojileri ile yüksek enerji verimliliği içeren makina imalatının yaratılması gerektiğini savundu. Alt sektör gruplarının geliştirildiğini belirten Duruk, yaratılan farkın belgelendirilmesi ve sertifikalandırılması gerektiğini ifade ederek, “Sektörlerin örgütlü hareketi ve çözüm üretmesi önemlidir” dedi. Küresel oyuncu ve lider olmak için makina ve ekipmanları imalat sektöründe şirketlerin cirolarının en az yüzde 5'ini araştırma-geliştirme faaliyetlerine ayırması gerektiğine dikkat çeken Duruk, Türk üniversitelerinin teknik potansiyellerinin çok yüksek olduğunu; fakat kullanılmadığını söyleyerek şu açıklamalarda bulundu: “Türk sanayicisinin tekniğe ihtiyacı vardır; ama ne ve nasıl yapacağını bilmemektedir. Sanayici talepkâr olmalıdır. Somut projeler ve somut hedeflerle iş birliği sağlanmalıdır. Üniversite sanayi iş birliği alanında birçok fırsat mevcuttur.” ■